

Ataerkinin Dilsel Pratiğinde Cinsiyetçi Kelimeler Ve Tdk

Gender Words In The Language Practice Of The Patriarchy And Tdk

Dr. Öğr. Üyesi Ergin ULUSOY

Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kayseri/Türkiye
ORCID ID: 0000 0002 0145 7729

Tülin ÇETİNKAYA

Nuh Naci Yazgan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Kayseri/Türkiye
ORCID ID: 0000-0001-5134-6640

ÖZET

Bu araştırmanın amacı günlük yaşamın içerisinde yer alan ve toplumsal cinsiyet eşitliği algısına zarar veren kelime ve ifade biçimlerinin TDK tarafından ideolojikleştirildiğini ve toplumdaki kadın-erkek eşitliğinin tesisine zarar verdiğini göstermektir. Toplumdaki bireyler birbirleriyle toplumsal aracılığıyla etkileşime girerler. Devlet kurumları, kuralları ile bu etkileşimin formunu ve niteliğini yönlendirme hatta biçimlendirme olanağına sahiptir. TDK bu noktada toplumsal etkileşimin ve yaşamın yorumlanma biçiminin aracı olan dili kontrolü altında tutmaktadır. Dil toplumun ve bireyin zihinsel olgunluğa ulaşmasını sağlayan en önemli araçlardan biridir. Bireyi ve toplumu bir zar gibi sarar ve gelişiminin çerçevesini tayin eder.

Bu bağlamda çalışma içerisinde TDK'nın cinsiyetçi kelimeler konusunda takındığı tavır ve kararları ele alınmaktadır. Çalışmada bu kapsamda daha önce mahkeme kararı ile TDK'ya sorumluluk yüklenmiş bir dizi cinsiyetçi kelimenin söylem düzeyinde değerlendirmesini yapmakta ve bunu ideolojik tutumlarla ve politikayla ilişkisi içerisinde kritize etmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği çalışmaları içerisinde TDK'ya odaklanan çalışma sayısı yeterli değildir. Bu anlamda çalışmanın alana katkı sağlaması ve bundan sonra yapılacak çalışmalar için emsal teşkil edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Türk Dil Kurumu (TDK), Cinsiyetçi Kelimeler, Ataerki

ABSTRACT

The aim of this study is to show that the words and expressions of daily life, which are included in the printing and give the perception of gender equality, are ideologized by the TLA and to damage the gender equality facility in the society. Individuals interact with each other through the society. The state, with its institutions and rules, has the opportunity to direct and even shape the form and quality of this interaction. At this point, TDK controls the language, which is the tool of social interaction and the interpretation of life. Language is one of the most important tools that enable the society and the individuals to reach mental maturity. It wraps the individuals and society like a membrane and determines the framework of its development.

In this context, the attitudes and decisions of TLA on sexist words are discussed in the literature. In this context, in this study, we evaluate the allegations of transferring the responsibility group to the TLA by a court decision and to criticize its relation with ideological attitudes and politics. Gender equality is not the number of studies focusing on TLA. In this sense, it is thought that it will contribute to the field and set a precedent for future studies.

Keywords: Gender Inequality Turkish Language Association (TLA), Sexist Words, Patriarchy

“Çünkü kabul edildiği üzere dilin saf ve sağlıklı olması fikrin duru ve sağduyulu olduğunun belirtisidir.”

Saparmurat Niyazov

1. GİRİŞ

Toplum aynı mekânı paylaşan, temel ihtiyaçlarını karşılamak için birbirleriyle etkileşim içerisinde yaşayan insanların oluşturduğu; tek tek bireylerin toplamından fazlasını ifade eden bir büyü çati, bir

tür bedendir. Birbirleriyle etkileşim içinde yaşayan bireyler özsel nitelikleri (yaş, cinsiyet, fiziksel farklılıklar vb), sınıf, statü gibi özellikleriyle birbirinden ayrılırlar. Tüm bu farklılıkları bir arada tutan ve bireylerin etkileşimlerini sağlayan toplum dokusunun en belirgin özelliklerinden biri hiç şüphesiz dildir. Dil ve toplumsal olgular arasındaki ilişkiler birbirlerinin etkisi altında ve birbirinin değişkeni olarak ortaya çıkar. Bu bağlamda tüm toplumsal varoluş, dilin sarıcı ve sıkılaştırıcı etkisinden faydalanır.

Dil, toplumsal gruplaşmalar ile bu gruplaşmaların ideolojik yansımalarının önemli bir işlevsel aracıdır. Dil ile girift ve sofistike etkileşimlere sahip olan ideolojiler kitlesine önce dil olarak, bir söylem üzerinden yansımaktadır. İnsan yaşamı yorumlarken, tanımlarken, sınıflandırırken oluşturduğu zihinsel kategorilerini dil aracılığıyla ifade eder ve paylaşır. Bu anlamda dil, kişilerin/toplumun düşüncelerini yönlendirebilir, kontrol altına alabilir. Dolayısıyla ideoloji ile dil arasında temel, kurucu ve biçimlendirici bir iş birliği söz konusudur. Önemli bir politika üretme aracı olan dil varlık, duygu, düşünce ve eylemlerin toplumsallaşmasında kilit taşıdır. Bu öneminden dolayı dilin kontrolünü elde etmek demek düşüncelerin hatta düşüncenin pratiği olarak biçimlenen eylemin de kontrolünü ele almak demektir. Örneğin Nazi rejimi sırasında Almanya Basın Dairesi dil yönetmeliği çıkarmış ve hangi sözcüklerin kullanılabileceğini, hangilerinin kullanılmayacağını duyurmuştur (Cıbroğlu, 1996). Bu bağlamda dil kontrol altına alınarak aslında insanların düşüncelerinin kontrol altına alınmak istediği görülür.

Tüm toplumsal alanlarda varlığını hissettiren dil, birçok eylemin yansıtıcısı ve dönüştürücüsüdür. Bu tür bir ilişki dili ve ait olduğu toplumu farklı noktalarda besler. Feminist teori açısından ortak dili konuşan toplumlarda en baskın ayırım noktası cinsiyettir. Dil, bireylerin toplumsal dokuya bağlanmalarına yönelik işlevi dolayısıyla bu ayırımın ilk ve en önemli pratiklerinden biri olarak belirir. Aynı dili konuşmasına rağmen kadın ve erkeklerin dilleri arasında farklılıklar vardır. Bu farklılığı besleyen unsurlar ataerkil düzenle yakından ilintilidir. Ataerkil düzende kadın ev içinde erkek ise ev dışında yer alır. Ev dışında varlığını sürdüren erkek dış dünyayı deneyimlediği süreç içerisinde oluşturduğu zihinsel kategorilerine, kavramlara ve tanımlara kendi cinsiyetinin tarihsel ayrıksılığı içerisinde karşılıklar üretmiş ve iletişimi bu karşılıklar üzerinden düzenlemiştir. Bu noktada her karşılık belirli bir zihin atlasındaki patikalar üzerinden yol almayı zorunlu kılar. Ev dışındaki dünyanın niteliklerini belirleyen erkek, kuralları ve kanunları kendi temel ihtiyaçlarına göre tanımlar. Bu bağlamda kadının olmadığı bir alanda kadın bakış açısına da yer verilmez; kadını içeren herhangi bir ifade, bir duygu, bir temsil ortaya çıkmaz. Bu bağlamda kamusal alana hâkim olan erkek dile de hâkim olarak dili eril bir dünyanın inşası için araçlaştıırır.

Ataerkil düzen kadına “özne” olarak yer vermemekte ısrarcı ve kararlı bir tutum sergileyerek kadını erkeğin “nesnesi” ve “aracı” indirgemektedir. Nesneleştirme ve araçlaştırma insanı kendi insani niteliklerinden sıyrarak, onu üzerinde tasarrufta bulunabilir, biçimlendirilebilir bir “şeye” dönüştüren zihin haritalarının toplumsal düzeyde içselleşmesine işaret eder. Nesneleştirme kurgusu çerçevesinde kadın kimliğini edilgen tutmayı amaçlayan ataerkil düzen, dili cinsiyetlendirerek kamusal ve toplumsal/ekonomik ilişkileri parantezine alır. Kadının söylem kanalıyla baskı altına alınması kadını suskunluğa zorlar ve pasifize eder. Bu bağlamda özellikle kadının biyolojik olarak “eksik” olduğunu, Oidipus karmaşasında eksisiz bir bütün olan erkek cinsel organına özlem duyduğunu, egonun özünde eril olduğunu ve bu nedenlerden dolayı kadınların erkeğin dolayımında, doğasına uygun biçimde en iyi ihtimalle bir eş ve anne olarak anlaşılabileceğini iddia eden Freud’un psikanalitik kuramı kadının “pasif, uysal, sakın”, erkeğin ise “aktif, saldırgan, biçimlendirici” gibi sıfatlarla tanımlanmasına yol açmıştır (Freud, 2006, s. 362-380) (Tong, 2006, s. 221-224). Dahası bu teorik zemin toplumsal yaşamın ve dilin biçimlenme sürecinin biyolojik farklılıklara bağlanmasında da oldukça etkili olmuştur. Nitekim Beauvoir’ın belirttiği gibi, “[e]rkeklik organı, daha başka alanlarda gerçekleşen bir üstünlüğü simgelediği için böylesine önemlidir. Kadın kendini bir kişi diye olumlamayı başarabilirse, erkeklik organına denk düşen değerler türetecektir” (Beauvoir, 1971, s. 58). Freud’un kadına bakışının izlerini taşıyan psikanalitik kuram bu nedenle

feminist eleştirilerin temelini oluşturur. Eleştirilerin ilki ise psikanalitik kurama göre dilin erkeğe avantaj sağladığı, kadının kendi görüşlerini oluşturmasına engel olduğu yönündeki iddidir. Bu eleştiriyi temel alan Fransız feminist eleştiri kuramcıları Julia Kristeva, Helene Cixous, Luce Irigaray kadına özgü söylemi ortaya çıkarmayı amaçlar. Fransız feminist kuramcılar dışında dili araştırma merkezine alan bir diğer grup ise Radikal Feministlerdir. Bu grup dilde radikal bir biçimde dönüşme yaşanması gerektiğini ve tüm ataerkil düzenin alt üst edilmesi gerektiğini savunur.

Feministler için dil iki açıdan sorunludur. İlki dilin erkeğin erilliği kurmadaki etkin bir aracı haline gelmesi ikincisi ise erkeğin bu aracı etik dışı ve adaletsiz biçimde istediği gibi kullanabilmesidir. Bu anlamda dil aynı zamanda bir büyük kapatılmanın, yadsımanın ve haklılaştırmanın da tuzaklarla dolu yolu haline gelmektedir. Eril dil, kadını kötücül söylemlerle ve negatif kategorilerle eşleyerek aşağılamakta, baskı altında tutmakta ve kategorik olarak yok saymaktadır. Yazımız işte bu iki temel iddianın ön kabulü üzerinden bir okuma ve eleştiri yapmaktadır. TDK'nın dile yönelik politik tutumunu eleştiren çalışma, TDK Sözlükte yer alan ve gerek mahkeme kararları gerekse de toplumsal tepkilere rağmen ısrarla sözlükten çıkarılmayan kelimelerin tam da feminist eleştirinin ortaya koyduğu üzere bir eril dil politikasının pratiği ve stratejisi olarak somutlaştığını öne sürmektedir. Bu anlamda sözlük içerisinde yer alan seçilmiş bir grup sözcük üzerinden içerik analizi yapılarak TDK'nın politikaları eleştirilmektedir. Çalışma içerisinde bu çerçevede öncelikle kurum kavramının tanımı, temel özellikleri ve toplum üzerindeki etkisi ele alınmaktadır. Kurumların toplumsal etkilerinin izdüşümü olarak ikinci başlık içerisinde ataerkil geleneksel ailenin tipolojisi, parametreleri ve bu bağlamda dilin erilleşmesi incelenmektedir. Üçüncü başlıkta Eril Dilsel Pratik ve TDK; dilin önemi, toplumsal işlevi ve dilin muhafazası temelinde varlık gösteren TDK'nın kuruluşu, işleyişi, önemi ve Sözlük'te ısrarla yer verdiği cinsiyetçi kelimelerin tespiti yapılmaktadır. Dördüncü ve son başlık altında ise TDK Sözlük içerisinde saptanmış olan kelimelerin kadınları doğrudan ya da dolaylı yollardan konu edinen içeriklerine yönelik bir çözümlemeye yer verilmektedir. Çalışma bu çerçevede TDK'nın demokratik, eşitlikçi bir toplum idealinin aksi biçimde yapılandırıldığını, bu hedeflere ulaşmak noktasında olumlu katkı yapmaktan uzak olduğunu göstermek istemektedir.

2. TOPLUMSAL KURUMLARIN ETKİSİ ÜZERİNE

“Toplum; insan davranışını hem hürriyete kavuşturan hem sınırlandıran, bir taraftan karşılıklı yardımlaşmalara imkân veren diğer taraftan gruplaşmalar ve bölünmelere yol açan, değişen bir sosyal teşkilatlar ve münasebetler ağıdır” (Kurtkan, 1976). Bireylerin etkileşimi ve ilişkilerinin bir bütünü olan toplum, kendini oluşturan bireylerden ayrı bir varlık olarak düşünülemez. Bir bütünü temsil eden toplum son derece karmaşık ve çeşitli ilişkileri içinde barındırır. Toplumun hem niteliksel hem niceliksel boyutu vardır. Fakat toplumun muhtevasını nitel boyutu oluşturur. Nitel boyutun şekillenmesi, bireyler ve gruplar arasındaki etkileşimler, ilişkiler ve değerler üzerinden gerçekleşir. Değerlerin devamlılık kazanması ise söz konusu etkileşim ve ilişkiselliklerin kuşaklar boyu sürdürülebilmesi sonucu mümkün olur. Dolayısıyla toplumun niteliksel boyutu bir bakıma bilişsel de olmak durumundadır ve dil, bu bilişsellik içerisinde önemli bir yere sahiptir.

Hiçbir toplum durağan değildir. Farklı sebeplerden de olsa, sürekli bir değişim içindedir. Toplum içerisinde yaşayan birey sadece fiziki çevresinin değil, tüm sosyal çevresinin etkisi altında kalır. Birey yaşadığı toplum içinde ortaya çıkan farklılaşmalardan etkilenerek gelişir ve içinde bulunduğu topluluğa ait toplumsal değerler sistemi içinde yaşar. Bu bağlamda her toplumda ihtiyaçları karşılamak ve amaçlara yönlendirmek üzere toplumsal kurumlar oluşur. Bu kurumların amacı düzen ve kontrolü sağlamaktır. Toplumsal yapıların temelinde insan-insan ilişkisi yatmaktadır. Bu temel üzerinden, toplumsal yapı ve toplumsal kurumlar arasında dönüştürücü bir ilişki mevcuttur. Toplumsal yapıda meydana gelen değişimler, toplumsal kurumları da etkiler ve bu kurumlarda da

değişime sebep olur. Her canlı varlığın bir yapısı olduğu gibi, toplumunda bir yapısı vardır. Bir binanın yapısı, temel, duvar, çatı gibi başlıca öğeler arasındaki bağlantılar ve ilişkilerden oluşur (Gökçe, 1996). Bu çerçevede toplumsal yapının; toplumda organize olmuş sosyal ilişkiler ile bunların karşılıklı etkileşiminden meydana gelen bir bütünlük olduğu anlaşılır (Özkalp, 1995). Bu bütünlük kişilerle değil, kişiler arası seçilmiş roller ve sosyal sistemlerle beslenmektedir. Bu bağlamda toplumsal yapı içinde kurumlar, sosyal hayatın oluşumu, kültürel pratiklerin işleyişi, devamı ve gelişimi açısından başat konumdadır. Toplumsal yapı içerisinde, her kurum bir eksikliği gidermektedir. Kurumların görevlerini yerine getiremediği veya farklı amaçlar doğrultusunda hareket etmeye başladığında toplumda boşluk doğar. Elbette toplum bir boşluk, eksiklik ve düzensizlik içinde yaşayamaz. Bu bağlamda toplumda herhangi bir kurumun etkisini yitirmesi veya asli görev ve sınırlarının dışına çıkması toplumsal yapıya zarar verir. Bir toplumsal kurum, ahlaki değerler olmadan yaşayamaz. Aksi takdirde, ortaya sadece kişisel çıkar tartışmaları çıkar. Toplumların bugün mustarip olduğu sorunlar işte buradan kaynaklanmaktadır (Durkhem, 1986).

Toplumsal yapı içerisinde var olan her kurum, toplumun yapı taşlarını oluşturur. Bu yapı taşlarının korunması ve görevlerinin ne olduğunun bilinmesi, toplumun bir arada refah içerisinde yaşaması açısından büyük önem arz etmektedir. Türk kahraman'a göre,

“toplumsal yapı içerisinde kurumlar, bir saat gibi düşünülebilir. Bilindiği üzere saat; yapısal ve fonksiyonel unsurların karşılıklı bağımlılıklarından oluşan bir sistemdir. Saat örneğinde, saatin genel çevresi bir toplum olarak düşünüldüğünde aile kurumu, insanın ilk karşılaştığı toplumsal bir çevre veya merkez olarak, saatin hareket merkezine veya en önemli noktasına yerleştirilebilir. Eğitim, din, siyaset ve ekonomi gibi kurumlar ise saatin diğer ana yapısal çarklarına ve unsurlarına benzetilebilir. Toplumsal yapı içerisinde kurumlar, birbiriyle ilişkili birçok temel ve alt kurumdan oluşan ve bir saat gibi işleyen bir yapı veya sistem olarak görülebilir. Saatin çarklarının birinde meydana gelen bir aksaklık ya da arıza saatin zamanı doğru göstermemesine yol açtığı gibi, toplumsal kurumların kendi iç yapısında ve diğer kurumlarla olan ilişkilerinde meydana gelen olumsuzluklar genel sosyal hayatın işleyişinde birtakım düzensizliklere yani problemlere yol açar. Bu durum bize, genel toplumsal hayatın sağlıklı bir biçimde işlemesi ve yürümesi ile toplumun ana kurumlarının fonksiyonları ve kurumlar arası ilişkiler arasında doğru bir orantı olduğunu gösterir” (Türk kahraman, 2009).

Toplumun refahı ve varlığının devamı açısından kurumların fonksiyonlarını eksiksiz yerine getirmesi büyük önem arz etmektedir.

Kurumlar, sorumluluğu yaygın duruma getirerek bireylerin sorumluluğunu azaltır. Toplumda süreklilik, istikrar ve uyum ancak ve ancak kurumlar sayesinde gerçekleşir (Fichter, 2019, s. 122). Bu bağlamda toplumların varlığını sürdürebilmesi ancak kurumların varlığını sürdürebilmesiyle gerçekleşir. Toplumsal kurumların, kesin ve yaptırım gücüne dayalı ilişki formları olması nedeniyle insanların davranışlarını, düşüncelerini ve duygularını yönlendirebilir. Hayvanlar aleminde davranışlar içgüdüler tarafından yönlendirilirken, insanlar aleminde davranışlar kurumlar tarafından yönlendirilir (Fichter, 2019, s. 232). Bu çerçevede kurumlar, toplumların doğrultusunda insan davranışını zorlamakla beraber belirli sınırlar çizer. Kurumlar, bireyin rastgele, keyfi ve başkaları için tehlikeli olabilecek davranışlarını frenlemek suretiyle toplumda sosyal kontrol sağlar (Zijderveld, 1985, s. 237). Toplumlar, kimi zaman farklı sebeplerle birtakım değişikliklere uğrar. Diğer yandan kurumsal yapılar, sosyal davranışların koruyucusu ve sürdürücüsü olmaları hasebiyle değişmeye karşı direnç gösterirler (Zijderveld, 1985, s. 255). Bu direncin sonucu olarak kurumlar, toplumun gelişmesini engelleyici bir rol ve işlev geliştirebilirler. Bu durum toplumda, toplumsal kurumların saltanatına veya despotizmine yol açabilir. Öyle ki bazı kişi, grup veya ideoloji doğrultusunda araçsal özelliğini yitirip amaca yönelik tutumlar sergilemesine neden olabilir.

3. ATAERKİNİN TOPLUMSAL ALANI DOMİNE ETMESİNDE REFERANS KAYNAĞI OLARAK AİLE KURUMU

Toplumsal yapı içinde en önemli kurum aile olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumda var olan toplumsal yapı ile aile sistemi arasında güçlü bir bağ vardır. Toplumsal yapının değişmesiyle aile yapısı da değişir. Bu bağlamda gelenekselden moderne yaşanan değişim iki tip aile ortaya çıkmıştır. Bunlardan ilki geleneksel geniş aile diğeri ise çekirdek ailedir. Tüm toplumsal kurumlar gibi aile de toplumsal yapı içinde belirli işlevleri yerine getiren aynı zamanda toplumsal yapıyı oluşturan kurumlardan etkilenen, şekillenen ve bu yapıları etkileyen bir kurumdur.

Birey, içine doğduğu aile içerisinde sonraki yaşantısı üzerinde etkili olacak birçok belirleyici öğelere sahip olur. Bireyin toplumsal yaşamla ilişkisini aile içindeki roller ve tutumlar belirler. Aile, aile bireyleri için farklı anlamlar taşıması yanında duygusal bir ortaklaşmanın da mekanıdır. Aynı zamanda ailenin işlevselliği sosyologlar tarafından da farklı şekillerde ele alınmıştır. Aileyi; “sosyal birlik, sosyal bir grup, bir sosyal örgüt, topluluk, sosyal bir kurum ve daha ileri giderek sosyal bir yapı olarak” değerlendirmişlerdir (Page & MacIver, 1996). Goode, ailenin işlevlerini; üretim, sosyal statüler ve görevler yükleme, sosyal kontrol, çocukların biyolojik duygusal yönden korunması ve yetiştirilmesi işlevi; Winch, üretim, toplumsallaştırma, eğitim, ekonomik, politik ve dini işlevler; Mayntz, kültürel ve boş zamanları değerlendirme işlevi; Neidhardt ise, gerilimleri azaltma ve yumuşatma işlevi, şeklinde ifade etmektedir (Ergün, 2015). Günümüzde, temel toplumsal birim olarak aile, çeşitli işlev örüntüleriyle ve yapılarıyla varlığını sürdürmektedir. Aile biçimlerini birbirinden ayırt etmeden çeşitli ölçütler kullanılabilir. Bu ölçütler kısaca eş sayısı (tek karılı, çok karılı, çok kocalı), evlilikte yerleşim kuralı (baba evi, ana evi, ayrı ev) yetke örüntüsü (eşitlikçi, ataerkil, anaerkil) vb. (Timur, 1972) şeklinde özetlenmektedir.

Dünyada en çok rastlanan, yapısal olarak iki temel aile biçimi vardır. Bunlar geniş aile ve çekirdek ailedir. Geleneksel geniş aile de erkeğin kadın, yaşlının genç üzerinde kesin otoritesi söz konusudur. Ataerkil bir yapılanma mevcuttur yani aile içi ilişkiler eşitlikçi değildir. Otoritenin belirlenmesinde iki temel belirginlik vardır. Bunlar cinsiyet ve yaştır. Geleneksel aile içinde bireylerin sağlanan olanaklardan yararlanma düzeyleri arasında cinsiyet ayrımı yapılmaktadır. Geleneksel aile türü temelinde sanayi öncesi tarıma dayalı, geleneksel toplumlarda işlevselliğini sürdürür ve o dönem toplum yapısıyla örtüştürülmüştür. Sanayileşme olgusuyla beraber ortaya çıkan geleneksel ailenin yapısal dönüşümü sonucu ortaya çekirdek aile çıkmıştır. Bu aile tipinde aile üyeleri, anne-baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşur. Geleneksel aile tipinin tam tersi çekirdek aile de sağlanan olanaklardan faydalanmanın belirleyici özelliği cinsiyet değil, bireyin geçimini sağlayacak olgunluğa gelmesiyle gerçekleşir. Bu iki tip ve döneme ait aile türleri bağlamında Türkiye’de yapılan bir araştırma üzerine elde edilen bulgu da ailenin reisi genel itibariyle babadır (Bozok, 2018) şeklindedir.

4. ERİL DİLSEL PRATİK VE TDK

Her toplumun değerlerine sinmiş kendi yargılarının ürünü olarak meydana getirdiği birtakım ahlak kuralları ve gelenek-göreneklerinden oluşmuş sosyal normları vardır. Bu sosyal normlar toplumun var olabilmesi için ihtiyaç duyulan motivasyonu ve düzeni teşkil eder. Aktarım yoluyla kuşaktan kuşağa intikal eder ve bir süreklilik oluşturur. Dil, bu noktada, yani sosyal normların kodlanarak bir kuşaktan diğer kuşağa nakledilmesinde önemli araçlardan biridir. Dil canlıdır, insana içkindir ve onunla birlikte yaşar. Toplumsal ilişkiler sistemi içerisinde değişim ve dönüşümlerden etkilenir ve beslenir. Toplumsalın inşasında ortaklaşmaya yardımcı olur ve bireye içinde bulunduğu topluma karşı aidiyet duygusu kazandırır. Bu anlamda dil toplumsal kapsamın ve toplumsal değerler dizgesinin somutlaştığı noktayı işaretler. Böylece tikel üzerine konmuş bir tür ontolojik ipotek ve bütünleşme aracı halini alan dil bu işleviyle aynı zamanda toplumsal varlığın inşa ve onaylanma alanı haline de gelen birçok boyutluluğa sahiptir.

Kavramsal açıdan dil derin köklere sahip koca bir çınar gibidir. Gölgesinde birçok kültürü yaşatmış, dinlendirmiş ve varlığı ile onları korumuştur. Bu gölgenin altında yaşanan hatıralar, tecrübeler gelecek kuşaklar için ağacın köklerine sinmiştir. Bir milletin meydana gelmesi ve varlığını sürdürebilmesi için dil son derece önemlidir. Dil, tarihsel bir birlikteliği bünyesinde taşıırken aynı zamanda millet olmanın temel niteliklerini de dinamiklerinde barındırmaktadır. Herder'e göre; Bütün milletler kendi içinde ortak bir dile sahiptir. Böylece onlar ortak bir hayal gücünü, belli yönelimleri ve düşünsel amaçları paylaşırlar (İplikçi, 2017). Bu nedenle dil, Rousseau'nun sözleşmesindeki gibi varlığın karşılıklı ve eşit bir biçimde ipotek altına alınmasının yöntemi olarak somutlaşır. Kültürlerin ulusa, ulusların ise devlete dönüşmesinde dilin bu işlevi ön plana çıkmaktadır. Nitekim belirli siyasal sınırlar içerisinde konuşulan dil ulusal kimliğin ve kültürün inşası noktasında töz durumundadır. Modern dünyada homojen bir devlet için ulusal kimlik inşa etmenin en etkin yolu "biz" ve "ötekinin" oluşumunun sağlanmasıdır. Modernizm Kartezyen felsefe üzerinde yükselir ve burada özne kendisini bir dolayımıyla keşfeder. Bu nedenle ötekinin varlığı modernizmin çok katmanlı dokusunda öznenin kurulumu için zorunludur. Çok katmanlılık ötekinin oluşumunda toplumsal yapılanmadan doğmaktadır. Toplumsal yapıyı oluşturan her bir cinsiyet, ten rengi, etnik özellikler, ideolojik benimsemeler birçok katmanlı karşılıklılık içerisinde dili, kültürü, sosyal ve ekonomik durumu yani ötekini inşa etmektedir. Böylece ben ve öteki toplumsal katmanlar içerisinde genişletikçe kendini keşfetmekte, yapılandırmakta ve tüm toplumsal yapıya işlemektedir. Ben'in gelişerek giriş yaptığı her katman aynı zamanda ötekinin işaretlendiği ve kendi ontolojik sabitine iliklendiği bir düzeyi de imler. Dolayısıyla kimliğin dinamiklerini oluşturan her aksiyon ve kavram ötekinin işaretlenmesine dayanır.

"Biz" ve "ötekinin" bu diyalektik oluşumunda hiç şüphesiz siyasal alana katılma, hayata bakış tarzı, dünya görüşü, eğitim alma, bir grubun mensubu olma, düşünceyi ifade etme gibi birçok alanda dilin işlevselliği büyük önem teşkil eder. Bu bağlamda dil bir kez daha toplumsal bütünlüğü kuran ve simgeleyen canlı bir araç; adeta tümelin dokusu gibidir. Tümelin işleyişi bağlamında düşünüldüğünde dil, aynı zamanda, devletlerin bir organizasyon oluşturmaları ve denetim sağlama açısından da önemli bir enstrümandır. İşleyişin teorik ve eylemsel boyutta gerçekleşmesi için gerekli olan etkileşimlerin çerçevesini ve biçimini belirler.

Türkiye Cumhuriyet'i de bir ulus devlet projesi olarak dilin bu ortaklaştırıcı ve bütünleştirici işlevini ve değerini ilk yıllarından itibaren kabul etmiştir. Bu bağlamda Türkiye, İslami kültürün toplum ve siyaset üzerindeki belirleyiciliğine son vermek ve kaderci kültürün tarihsel ve coğrafi etkilerini ortadan kaldırmak için mütemadiyen bir dizi devrim gerçekleştirilmiştir. Bu devrimlerin yöneldiği mecralardan biri de hiç kuşkusuz dildir. Dile yönelik devrimlerden ilki 1 Kasım 1928 tarihinde gerçekleştirilen harf devrimi; ikincisi ise Türk Dil Kurumu'nun (TDK) kurulmasıdır. TDK, ilk olarak Türk Dili Tetkik Cemiyeti adıyla 12 Temmuz 1932'de Atatürk'ün talimatıyla devletten bağımsız bir dernek olarak kurulmuştur. 1940'ta Bakanlar Kurulu kararıyla "kamu yararına çalışan dernekler" statüsü olarak değiştirildi. Günümüzde ise 1982'de kabul edilen ve şu anda da yürürlükte olan anayasa ile Türk Dil Kurumu, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu altına alınarak devletleştirilmiş ve dernek tüzel kişiliklerine son verilmiştir (Vikipedi, 2020).

Toplumsal hafızanın inşasında dil kullanımı açısından başat kurum olan TDK amacını "Türk dilinin öz güzelliğini ve zenginliğini meydana çıkarmak, onu yeryüzü dilleri arasında değerine yaraşır yüksekliğe erdirmek" (Türk Dil Kurumu, 2020) şeklinde tanımlamıştır. TDK'nın 2017 Stratejik Plan Raporu'na göre stratejik amaçlarını şu şekilde sıralanmıştır (Türk Dil Kurumu Başkanlığı, 2017):

1. Türkçeyi ilim, kültür, edebiyat ve öğretim dili olarak geliştirmek ve yaygınlaştırmak.
2. Türkçenin her alanda doğru, güzel ve etkili kullanılmasına katkıda bulunmak.

3. Türk dilinin zenginliklerinin korunup işlenerek gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak.
4. Akademik altyapıyı ve kurumsal donanımı güçlendirerek Kurumun Türk dili alanındaki ilmî yetkinliğini ortaya koymak.

Bu stratejik amaçlar bağlamında Türk Dil Kurumu, ulus devletin tüm değerlerine sinmiştir. Fakat bu kurum devleştirdiği için teorik olarak günlük siyasette politik konuma sahiptir. Bu durumda tüm ideolojik yönelimlerden korunarak varlığını sürdürmesi büyük önem arz etmektedir. Dil bir gösteren-gösterilen ikiliği çerçevesinde işaretlendirme sistemine dönüşerek kavramsallaştığında milleti bir araya getirebildiği gibi onları ayırabilecek güçlü bir silah haline dönüşebilir. Zira doğru/yanlış, ahlak olan gibi cetvel kavramlaştırmalar içerisinde gizli ve gizil bir estetik yargıyı da barındırır. Bu noktada güzel-çirkin, faydalı-zararlı, değerli-değersiz gibi kavramsal ikilikler iyi-kötü kavram ikiliğinin izleği üzerine yerleştirilir. İyi ve güzele ilişkin düşünce bu nedenle estetik olana ilişkin bireysel deneyimin ve araştırmanın sınırlılıkları çerçevesinde görünürlük kazanır. Kişi deneyimlemediği bir dilsel ikilikle karşılaştığında onun öznesi değil sadece nesnesi olabilir. Dolayısıyla tümel içerisindeki önemi kavramsal ikiler karşısında ne biçimde aktive olduğu, nasıl işlevselleştiği üzerinden belirlenir ki bu, öznenin kararlı bir biçimde nesneleşmesi anlamına gelir.

Öte yandan modern toplum ve devletin inşasında burjuva ahlakı ve aile yapısı egemendir. Devlet ile vatandaş arasındaki ilişkilerin niteliği aile içindeki rollerin öğrenilmesi ve içselleştirilmesine dayanır. Burjuva ahlakı her etkileşimi Nietzsche'nin ifadesiyle bir borçluluk ilişkisi olarak ele alır (Nietzsche, 2002). Mülkiyet rejimi üzerinden biçimlenmiş olan bu bakış açısı ahlaki ilkelerin de kaçınılmaz biçimde bir alış-veriş denklemi olarak gerçekleşmesini dayatır. Kadın-erkek ilişkilerinden toplumsal ilişkilere, insan-hayvan ilişkisinden kişi-kurum ilişkilerine değin bu model hayata geçirilir. Ataerkil düzende bireyin yukarıda bahsedilen kavramsal ikiliklerin pozitif-negatif ayrışmasını deneyimleyip zihnine kazıdığı nokta, bu nedenle, burjuva ailesindeki ataerkil anne-baba etkileşimi olarak belirginleşir. Burada babanın (erkeğin) anneye (kadına) yaklaşımı bireyin içine doğduğu toplumsal rol ve işlevleri, toplumsal cinsiyeti ve hiyerarşik yolları, katmanları içselleştirmesine yol açar. Dil, bu noktada, yani estetik bilginin henüz araştırma ve deneyimleme safhasında zorunlu ve fakat dayatıcı bir bileşen olarak denkleme dahil olur. Birey etken-edilgen, aktif-pasif, doğru-yanlış- değerli-değersiz, makbul-gayrı makbul gibi dünyaya, topluma ve insan ilişkilerine bakışını biçimlendirecek, ahlaki kodlarını oluşturacak temel ikilikleri ve varsayımları estetik araştırma ve deneyimlerini gerçekleştirdiği süreçte dilin dolayısıyla bireylerin karşılıklı toplumsal ipoteğine dahil olup boyun ödeyerek yaralar. Zira dil her ne kadar canlı olsa da toplumsal formu dayatır ve toplumsal ontoloji kimlik üzerinden bireye geçer.

Bu bağlamda Türk Dil Kurumu'nun temel argümanı da "Dilimiz Kimliğimiz"dir şeklinde belirginleşir. Açıklanan çerçeve içerisinde ele alındığında tarihsel birikimi ile Türkiye Cumhuriyeti'nin dilini muhafaza etmekle sorumlu kılınmış kurum olan Türk Dil Kurumu'nun bazı kelimeleri tanımlayarak "kimliklendirdiği" tespit edilmiştir. Bu kimliklendirmede kelimelerin araç olarak kullanılması, geçersiz ve/veya çağ dışı kavramlar ve tasniflerle yapılacak mücadeleyi engellemekte üstünü kapatmakta ve bugün yaşanan şiddetin adını koymamızı engellemektedir. Zira kimliksel olan varoluşsal olanı işaretlediğinden toplumsal mücadele tümelin düzeni içerisinde tikel olana varoluşsal bir tehdit olarak yansıtılmaktadır. Bu bağlamda ataerkinin toplumsal cinsiyeti kontrol altına almak için topluma empoze edilen bu kelimelerle, cinsiyete mahsus, cinsiyet kalıplarını belirleyen, ahlaka cinsiyet kazandıran, kadın ve erkeğin rol modellerini yönlendiren cinsiyetçi bir tutum sergilendiği gözükmektedir.

Türk Dil Kurumu sözlüğü içerisinde tanım olarak "cinsiyetçi" kelimesini barındırmamıştır fakat bu çalışmanın örnekleminin içerisine dahil edilen kelimeler bilinçli ya da bilinçsiz, cinsiyetçi bir tutum izlendiğini göstermektedir. Söz konusu kelimeler çerçevesinde kadınların temel görev ve ödevlerinin eksenini belirten Türk Dil Kurumu, kelimelere yönelik tanımlamalarla kadına yönelik ayrımcılığı ve önyargıları besleyip kalıcılaştırmaktadır. Kadının varoluşunun aileye iliklenmesinde,

eve ve erkeğe hizmet etmesinin aile içerisinde var olma pratikleri olarak kabul görmesinde kullanımdan kaldırmadığı kelimelerle teşvik edici ve pekiştirici bir rol üstelenmektedir. Bu bağlamda önyargıları besleyen kelimelere yönelik Halkevleri Eş Genel Başkanı Dilşat Aktaş, Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan sözlüklerde yer alan bazı kelimelerin tanımlarında cinsiyet ayrımcılığı yapıldığını belirterek, bunların sözlükten çıkarılması için 2015 yılında TDK'ye başvurmuştur. TDK'nın, bu başvuruyu reddetmesi üzerine Aktaş ve avukatları idare mahkemesinde ret işleminin iptali davası açmıştır. Dava dilekçesinde, “müsait”, “boyalı”, “yollu”, “taze”, “oynak”, “kötü yola düşmek”, “esnaf”, “kötüleştirmek”, “serbest” kelimeleri gibi bazı kelimelere yönelik tanımlamaların kadına yönelik şiddeti ve cinsiyet ayrımcılığını arttırdığı ve önyargıları besleyici etkileri olduğu, bunun anayasanın 10/2 maddesinde ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere aykırı olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca hatanın düzeltilmesi için Change.org üzerinden de bir imza kampanyası başlatıldı. Bu kampanya 115.526 destekçiye ulaştı. Ankara 6. İdare Mahkemesi, ‘oynak’, ‘taze’, ‘müsait’, ‘yollu’ gibi kelimelerin ifadelerinin kadını aşağıladığı belirterek Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünden çıkarılmasına karar verdi (6.İdare Mahkemesi, 2017). Aynı zamanda Avukat Feyza Altun 2017 yılında TDK'ya dava açmış ve Türkçe sözlükte yer alan dava konusu sözcüklerin anlamlandırılmasında, halk ağızındaki yaygın kullanımı, sözcüğün asıl anlamı, mecaz anlamı ve argo kullanımı dikkate alınarak anlam sıralaması yapıldığı, anlamlandırma çalışmalarında davalı idarenin iradesinden ziyade sözcüğe halkın yüklediği anlamın dikkate alındığı anlaşılmaktadır şeklinde açıklama yaparak davayı reddetmiştir (18. İdare Mahkemesi, 2017). Tüm bu davalar karşısında TDK alternatif söylemler geliştirmek ve bunları kamusal alanda paylaşmayı reddederek sözlükten birkaç kelimeyi temizlemiştir. Bu bağlamda seçilen ya da yazımızın tümü için kimliklendirilen bu kelimeler geçmişten kalan problem olarak görülüyor ve şu anda yaşanan problemleri göz ardı etmeyi tercih etmiştir. Bu durumda halkın günlük yaşamının bir parçası olarak kabul edilen kelimelerin bazılarında kaçınılmaz kabul edilirken diğer kelimelerde aynı durumlar söz konusu olmamıştır. Kelimelerin birçoğunun silinmesi diğerlerinin neden silinmediği sorusunu da yanında getirmiştir.

Bireyin ve dolayısıyla toplumun estetik bilgisinin oluşumuna ve zihinsel gelişimine ket vuran bu kelimelerin dilin her alanda doğru, güzel ve etkili kullanılmasına katkıda bulunan kurum tarafından düzeltilmesi büyük önem arz etmektedir. Kadın üzerinde yapılaşmış olan eril tahakkümü güçlendiren TDK, kadının ne'liğinin ve toplumsal “konumunun” belirlenmesini toplumsal kuran dil pratikleri üzerinden bilinçli şekilde yönlendirmektedir. Kadına karşı yöneltilmiş olan eril tutumların doğadan geldiğine yönelik sava karşılık bunların siyasal iktidarların bir vizyon ve tercih sorunu olduğu feminist teorileri de dile getirilmiştir. Bu bağlamda TDK ataerkiyi besleyecek biçimde yapılandığı dilsel pratiği kadınlığın kullanımdan kaldırmadığı kelimeler aracılığıyla kadınlığa makul ve makbul noktası iliştiiren bir telkin seti olarak işlevsizleştirmektedir. Yani kadınlık ideoloji tarafından kurulurken, bu ideolojinin bütünlüğünden kaçmanın imkansızlığı TDK tarafından sağlam zeminlere oturtulmaktadır.

5. TDK'NİN CİNSİYETÇİ KELİMELERİ ÜZERİNDEN BİR ÇÖZÜMLEME

Dil toplumsal formun dış katmanını, tabiri caizse derisini teşkil ettiğinden sabit konuma kilitlenemez. Canlıdır. Bu bağlamda dilsel pratiğin yapı taşları olan kelimelerde çağın gerekliliğine uygun bir muhteva içermek durumundadır. Özellikle de devletin toplumsal sorunlarla mücadele ederek daha eşitlikçi, adil, barış dolu bir toplum idealine erişebilmek için TDK'yı ataerki koşullanmışlıklarından arındırması gerekir. Oysaki bugün TDK, sözlüğünde yer verdiği kadın, serbest, esnaf, yollu, oynak, taze, müsait, teslim etmek, kötü yola düşmek, kirli, kirlenmek, kız gibi, boyalı, namus gibi kelimelerin anlamlarında kadınları dolaylı yollardan işaret etmeyi bilinçli şekilde devam ettirmektedir. Elbette bu işaretlenme kadınların gerçekliğini yansıtmak yerine, eril zihniyetin yansıması olarak kabul edilmelidir. Kadını dışlayan ve öteki kılan bu dikotomik ilişki, eril bakışın

kendine özgü bir şekilde inşa edeceği bir dünya oluşturmaktadır (Erden, 2008). Eril düşünce kadını boşlukla, eksiklikle, negatifle ilişkilendirmekte ve kavramların eril tanımlarına hapsetmektedir.

Kadın kelimesinin tanımı ataerkinin dayattığı cinsiyetçi kadın imajı ve kadın rollerine adapte olması gereken bir nitelik içermektedir. Kadın kelimesi “Analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri, becerileri olan” ek olarak “hizmetçi bayan” şeklinde tanımlanmıştır. Ataerkin düzen tüm kadınların anneliği bir ihtiyaç olarak gördüklerini öne sürer ve bunu beslemeye çalışır. Anne olma isteği, medya ve diğer kurumlar tarafından kız çocuklarına toplumsallaştırılırken empoze edilmektedir (Demir, 2014).

Kadınları erkek egemen karar/tercih çerçevesi içinde sınırlandırmayı hedefleyen bir tanımla sistemsel bir baskı uygulanmaktadır. Bedensel fonksiyonlarını kamusal alanda, başkalarının bulunduğu ortamlarda sergilenmesi cinsiyetin eril ahlaki kodlamalarından türetilmiş cinsiyet rolleriyle ilişkilendirilmiştir. Bu duruma örnek olarak serbest kelimesinin tanımı verilebilir. Serbest; “Ağırbaşlı olmayan, hoppa (kadın)” şeklinde tanımlanarak, kadınsılığa aykırı, tiksindirici olarak vurgulanmıştır ve bu bedensel fonksiyonlar erkekler için özgü görülmüştür. Yani eril ahlaki kodların makbul ve makul olan olarak eril ideallere kilitlendiği ve bu bağlamda kadını görünürleşebilmesi için özneliğinden sıyrılarak nesneleşmeye mahkûm ettiği anlaşılmaktadır. Yine aynı eril ahlaki uzamın yasalarına göre davranışları üzerinden ölçütlendirilen başka bir kelime ise oynak’tır. Oynak kelimesi “Davranışları ağırbaşlı olmayan (kadın veya kız)” şeklinde bir tanımla paylaşılmıştır. Bu tanımlar toplumsal kontrol aracı olarak kadınlardan beklenen davranış biçimlerini imlemekte ve kadınların fiziksel ya da bedensel işlevleriyle kamusal mekânı işgal etmemelerini telkin etmektedir. Zira kamusal mekanların kurguları ve düzenleri eril düşünceye ve eril ahlaka hizmet etmektedir. Eril ahlak, bu anlamda, bir bakıma kadınsızlaştırılan kamusal alanda erkeklerin üremeye dönük rekabetinden kaynaklanan gerilim ve çatışmaları bastırmanın yöntemi olarak biçimlenmiştir. Uzamın kadınsızlaşması gerilim kaynağını ortadan kaldıracığı için erkekler de birbirleriyle amaçsal etkileşimler kurma ve dünyayı istedikleri gibi yaşayıp biçimlendirme olanağı sağlamaktadır. Dolayısıyla bir bakıma eril düzende gerçekleştirilen ilk toplumsal sözleşme, eril uzamın en temel kurucu hareketi olması bakımından, erkekler arası çatışmaları sona erdirmeyi amaçlayan eril sözleşmedir denebilir.

Ataerkinin desteklediği bu kurgu içerisinde kadının kamusal alanda her çıkma teşebbüsünde kadının davranışlarını eril ahlak kuralları çerçevesine indirgeyip itham ederek, kişiliğine saldırmakta, sindirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda örneğin “Kötü yola sapmış kadın” olarak karşılık bulan esnaf kelimesi kadının özgün yanlarını aşındırmaya, törpülemeye ve onu cisimleştirmeye dönük bir işaretleme aracı olarak kamusal alanda varlığını sürdüren bir kadında özgüven problemleri ortaya çıkmasına yahut özgüveninin yaralanmasına yol açmaktadır. Bu nedenle esnaf gibi kelimeler toplumsal yaşamda erkek ve kadınlar arasında bilinçli biçimde mütekabiliyet içermezler ve toplum içinde doğrudan kadını işaretleyerek bir davranış ve anlamlandırma çerçevesi dayatırlar. Böylece kadını nesneleştiren bu gibi tanımlar belli koordinatlar telkin ederek kadının gerçekleştireceği formun üzerinde çalışılmış planlarını tayin eder. TDK’nın sözlüğünde ısrarla yer vermeye devam ettiği cinsiyet ayrımcılığı içeren sözcükler, gözetleyici bakışa maruz kalan kadınların birçoğunda anksiyete, agorafobi gibi panik bozukluklar yaşamaktadır. Araştırmalara göre anksiyete bozukluğu tipleri içerisinde kadın ve erkek cinsiyetleri arasındaki farklılıkların araştırılması, kadınlarda daha ciddi belirtilerin varlığını ortaya koymuştur. Aynı zamanda sosyal fobinin kadınlarda daha ciddi seyrettiğinin görüldüğü belirtilmiştir (Bal, Çakmak, & Uğuz, 2013). TDK bu noktada kültürcü, otantik bir bakış açısıyla kelimelerin anlamlarını ısrarla halkın söylemine dayalı, geçmişten gelen söylem, gelenek bağlamında normalleştirse de bugün kadına yönelik şiddetin adını bu kelimeler koymaktadır.

Kelimelerin anlamlarının eril ahlaki normlardan sterilize edilmesi dilin tarihsel bağlamını aşındırabilir, ancak dilin ciddi toplumsal sorunlar konusunda bir etmen haline geldiği durumlarda toplumsal çıkar ve toplumsal barış için denetlenmesi ve yeniden formüle edilmesi mümkündür.

Bireyin en önemli sembolik aracı olan dili, toplumsal cinsiyet rollerinin etkisinde gelişmektedir. Gerçekliğini yadsıyamayacağımız ataerkil toplumsal yapı, bireyin kimliğini, kendi belirlediği dinamik kabuller doğrultusunda şekillendirmekte, kadınlar ve erkekler için farklı cinsiyet rolleri öngörmektedir (Yılmaz, 2015). Dil canlı ve organik olduğundan yeni duruma adapte olması ve kuruyan/kesilen köklerinin yerine yenilerini ikame etmesi mümkündür. Kaldı ki gelenekler ve görenekler insan hak ve özgürlüklerinin kaynağı sayılan doğal hukuk doktrini içerisinde de ağır biçimde eleştirilmektedir. Gelenek, toplumun belirli bir zaman periyodu içerisinde geliştirmiş olduğu yaşamsal pratiklerin kurumsallaşarak kültüre karışmasını imler. Yani evrensel nitelikte değillerdir. Bu nedenle bugünün toplumsal gereksinimleri, sorunları ve çözümleri kapsamında değerlendirildiğinde kelimelerin anlamlarının değiştirilmemesindeki ısrarın geleneklere dayandırılması hem insan hak ve özgürlükleri açısından hem de toplumsal gelişmenin dinamikleri açısından eril tahakkümün ideolojik ısrarı olarak anlam kazanmaktadır. TDK'nın dili zamansal ve uzamsal açıdan bir zihin yapısına sabitleyerek asli görevi olan düzenleme ilkesini ataerkil kaygılar ve alışkanlıklarla suiistimal etmesi birçok kez dava edilmesine yol açmaktadır. Dahası kelimelerin cinsiyetçiliğine yönelik politikası ve uygulamaları birçok topluluk tarafından rahatsız edici bulunmasına rağmen TDK bir çözüm oluşturmanın çok uzağında davranmakta ve sorunu inkâr etmektedir.

Ataerkil zihniyet kalıplarının egemen olduğu bir dil kullanımı kadın kimliğinin ısrarlı bir şekilde ikincilleştirilmesinin sürekli kılınmasına neden olmaktadır. Whorf'a göre, insan dil ile sadece iletişim kurmaz dildeki yapılar onun bilincini oluşturmasına da katkı sağlar (Thomas, 1999). Failini gizli tutarak kadın kimliğine yönelik toplumsal travmalara neden olan durumun karşılığı TDK da "Kadının ırzına geçilmek, iffeti bozulmak, lekelenmek" şeklinde kirlenmek kelimesinin tanımında yapılmıştır. Türkiye için özellikle son zamanlarda en hassas noktalardan biri olan failinin tecavüzü olarak adlandırılması beklenen durumda kadının yaşadığı bu durumu "kirlenmek" olarak tanımlamakta ve bunu erkek kimliği için bir yok etme eylemi kadın kimliği için ise bir yok oluş, düşüş hali olarak kavramaktadır. Burada kirlenmek, eylemin çirkinliğine ve insan dışılığına ilişkin muhasebeyi kadın üzerinden yapmakta; eyleme maruz kalmanın anlamlandırmasını eyleme maruz kalanın varoluşsallığını tartışılır kılarak gerçekleştirmektedir. Bu zihniyet, söz konusu kelimelerle de ortaya koyduğu üzere kadını eril ahlaki çerçevede korumak durumunda olduğu bir biriciklik, tamlık, lekesizlik, saflık gibi bugün hastalıklı sayılabilecek kategoriler üzerinden var olmaya mecbur kılmaktadır. Bu bakış açısı tüm bir gelenekselliği kaplayan ikirciklilikle kadını cenderesine alan tecavüz ya da cinsel ilişki eyleminin çıplak kullanımıyla dahi yüzleşme cesareti de gösteremeyerek onu eril ahlakçılığın yumuşatılmış, dolaylamaları aracılığıyla tedavüle sokmaktadır.

TDK'nın asli görevi dili korumaktır. Bu bağlamda dilin korunması toplumsal yapının ve bireylerin korunması demektir. Toplumsal alanda pozitif barışın sağlanması özgürlük ve eşitlik arasındaki dengenin sağlanmasıyla mümkündür. Toplumda çağcıl demokratik gereksinimlere karşılık üretmeyen kurumlar pozitif barışın bozulmasına destek vermiş olur. Bu anlamda TDK takındığı ideolojik tutum ve davranışlarıyla pozitif barış ortamı ve demokratik olgunlaşmanın da önünü tıkamaktadır. TDK'nın tutum ve davranışları dili korur görünürken, kadın kimliğini zedelemekte, ataerkil düzenin devamı için onu edilgenleştirmekte ve ezmektedir. Kültürel pratikler üzerinden kadın kimliğinin yerinin belirlenmesi geleneklerin korunması kisvesi altında kültürcü bir biçimde yorumlanarak sempatikleştirilebilir mi? Antidemokratik ve çağ dışı eril ahlaki çerçeveyi ısrarla savunmak bir devlet kurumu olan TDK açısından pozitif barış ve kamusal fayda kavramları çerçevesinde nasıl değerlendirilmelidir?

TDK'nın dilin biçimlendirilmesi üzerindeki yetkisi ve etkisi cinsiyet eşitliği bağlamında son derece yaralayıcıdır. Cinsiyet eşitsizliği ve cinsiyete dayalı şiddete yol açan geleneksel bakış açısı ve geleneksel toplum modeli, dilsel pratik yoluyla beslenmektedir. TDK Sözlük'te kendine yer bulan iki benzetme yine açıklananlara örnek mahiyetindedir: "Kız gibi" ve "Erkek gibi". Sözlükte kız gibi "utangaçlık", erkek gibi ise "erkeğe yakışır, erkeğe benzer" olarak açıklanmıştır. Bir benzeri

kelimenin tanımında erkeğe yakışır kalıbı yine cinsiyet kodlarını içselleştirilmesine yöneliktir. Toplumsal alana korkuların egemen olmasını doğuran hatta buna süreklilik kazandıran bu dilsel yapısal şiddet, kadın kimliğinin asıl belirleyeni olarak erkek kimliğini tayin etmektedir. Kadınlık ve erkeklik geleneksel döneme ait bir bilinç ve ahlaki yorumsama üzerinden tanımlanmış; utangaçlık ve erkeğe yakışırılık kadın olmanın ve erkek olmanın formunu tayin eden özsel vurgular olarak ele alınmıştır. Toplumsal düzeyde bu gibi yönlendirmeler, telkinler insanlara nasıl makul ve makbul bir kadın ya da erkek olunacağını vaz ederek bireylerin özgün ve özgür kişisel gelişimlerine ket vurmaktadır. Kadın kimliği bu anlamda dilsel bir faşizme uğramakta ve baskının çok çeşitli biçimlerine maruz kalmaktadır. Nitekim faşizmin söylem ve dil üzerindeki etkisini Roland Barthes son derece iyi özetlemektedir: “Faşizm susma yasağı değil konuşma mecburiyetidir”. İdeolojik alanın kurucu unsurlarından olan dil üzerindeki tutum bu nedenle toplumsal yapının oluşmasında yönlendirici ve biçimlendirici bir etkiye sahiptir. Bundan dolayı dil üzerindeki ideolojik planlamalar ve baskılar toplumsal alandaki politika, ekonomi, kültür, ilişki biçimleri gibi pek çok kategoride yıkıcı sonuçlar yaratmaktadır.

Eril ahlakın nesnesi haline getirilen kadın, büyük ölçüde biyolojik özellikleri ve cinselliğine mekân olan bedeni üzerinden namus kavramıyla anlamlandırılmaktadır. Kadın, bu noktada eril normlar çerçevesinde adeta erkeğin kendi ID’ini yadsıma, baskılama imkanını sağlayan “öteki” olarak “inşa” edilmektedir. Bu ahlaki inşa faaliyeti doğası gereği kadının bedensel ve ruhsal varoluşunun disipline edilmesini, ehlileştirilmesini mecbur kılmaktadır. Buna göre kadının kamusal alandaki varlığının cinselliğinden arınmış olması ve ayrıca varlığının görünürleşmesine aracılık eden eşe/aileye aidiyetini semboller ve davranışlarla ima ve/veya ilan etmelidir. Yani kamusal alana çıkan kadın aile içerisinde tanımlanmış kodlar ile çelişmeyecek şekilde varolmalı, buna uygun davranmalıdır.

TDK kadın kimliği üzerinde baskıcı bir ahlak görüşüne sahiptir. Bu görüşe uygun olmayan kadınları kötü kadın olarak toplumun dışına sürüklemekte ve ahlak normları ile kadınların etrafına demirden bir kafes örmektedir. Davranışları kolay ya da zor olma gibi ölçütlere maruz bırakılmış kadın kimliği yollu, oynak ve müsait gibi kelimelerin Sözlük’te yer bulmasıyla daha görünür hale gelmiştir. Müsait; “flört etmeye hazır olan, kolayca flört edebilen (kadın)” şeklinde tanımlayarak kamusal alana adım atan kadınlara saf oldukları (kandırılmak, kolayca elde edilmek) ve ailelerine dönmeleri gerektiğini telkin eder. Benzer dinamikleri içeren başka bir tanım ise yollu ve hoppa kelimelerinde mevcuttur. Yollu; “kolayca elde edilen kadın” oynak kelimesi ise “Davranışları ağırbaşlı olmayan (kadın veya kız)” şeklinde tanımlanmıştır. Ağırbaşlılık, mazbutluk gibi kategoriler tüm topluma yönelik mesajlardır. TDK dil üzerindeki etkisini, kurum içi ideolojik ve ahlaki hakikatini gerçeklikten kopuk eril ahlakçı toplum anlayışını gerçekleştirmenin yöntemi olarak kullanmaktadır.

Yine bir başka örnekte serbest kelimesi sadece kadını içerisinde barındırırken oynak kelimesinde kadın veya kız kelimelerini içerisinde barındırıyor. Erkek için cinsiyet tanımlamasında böyle bir çelişkiye yer verilmemiş olmasına karşın kadın kimliğinin evlilik ile kızdan kadına dönüşüyor olması kadın kimliğini ev ile aynı potada eritme çabasıdır. Böylece kadın, toplumu inşa eden kurumların en önemlilerinden olan ve erkeğin egemenlik alanı olarak tasvir edilen aileye iliklenmekte, onun yörüngesinde anlam kazanmaktadır. Öte yandan bir başka cinsiyetçi kullanımda Oynak kelimesinde mevcuttur. Oynak kelimesine TDK’da örnek verilen cümle “Bu, otuz yaşlarında çenebaz ve oynak bir duldu” şeklindedir. TDK’ya karşı büyük tepkilere neden olan “dul kadın” tanımı ve aynı zamanda devlet politikasına yansiyacak kadar önemli olan dul kelimesi fiilen TDK’dan arındırılmış fakat eril ahlakın tabularının güçlü bir hatırlatıcısı olarak oynak kelimesine verilen örnek cümlede “dul kadın” tanımlaması ısrarcı bir biçimde kullanılmaya devam etmiştir. Bu iki tanım üzerinden kadınların vücutları, davranışları ile ilgili meseleler kadınların bireysellikleri ile ilgili değil aile ve toplumsal düzenle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda kadın kimliği doğduğu andan

itibaren eril bir dünya görüşünün sınırlandırmalarına maruz bırakılarak kapsanmakta; renklerini ve özgünlüğünü budanarak yeniden inşa edilmektedir.

Cinsiyetçi şifreler yerleştirilmiş başka bir tanım ise kirli kelimesinde mevcuttur. Kirli kelimesi “Aybaşı durumunda bulunan (kadın)” olarak tanımlanmıştır. Genç kızlıktan “kadınlığa” geçiş süreci içten, sancılı, baskıyla ve ezilerek şekillendirilmeye başlamaktadır. Büyümek gibi doğal bir süreç erkek ve kadın kimliği için farklı kodlamalar içermektedir. Erkek kimliği için canlılık ifade ederken kadın kimliği için son derece tehlikeli bir sürecin başlangıcıdır. Kadın kimliği için büyümek gibi doğal olan bir süreç eril ahlak tarafından sindirilmek istenmektedir. “Gövdenin üst bölümünde memelerin, altında derin oyuğun var. Sesin, soluğun, omuzların, saçların, ensen, sırtın, dudakların var mı?” (Kutlu, 2002). Eril değerleri mutlaklaştıran imgelemleri şekillendiren kültür ve inanç sistemleri eril hakimiyetten beslenmektedir. Kadınların cinselliğini kontrol altında tutarak gerekirse yutarak, üstünü örterek, kapalı kapılar ardında kadınları ezilmiş özneler olarak erk sahiplerine sunmaktadır. Gücü tamamıyla erkeğin elinde topladığı ve değer biçilmesine müsaade edilen başka bir tanım teslim etmek kelimesinde mevcuttur. Gündelik söylemler içerisinde sık sık durum tespiti amaçlı kullanılan teslim etmek kelimesi TDK da “bir kadının, bir erkeğe kendini vermesi” şeklinde tanımlanmıştır. Tanımdan yola çıkarak erkek öznenin egemenliğini ve üstünlüğünü sürdürdüğü, cinsellikte erkeğe verilen rolün ve eril bakışın toplumsal yaşamın kurulumunda temel alınarak dilin dar sokaklarında saklandığı ve benimsetilmeye çalışıldığı görülmektedir. Cinsel beraberliğin “teslimiyeti” kapsadığı ve cinsel ilişkinin (kadınlar için) politik bir teslim olma olduğu varsayımında da bilinçaltı bir ataerkil görüş yatıyor (Millet, 1969). Böylece karanlık bir yönden kadına seslenen hayalet, tıpkı Hamlet’i annesine karşı doldurduğu gibi, toplumsal hafızayı kadına ve onun cinselliğinin kamusalılığına karşı doldurmakta, hatta örgütlemektedir. Kadın bedeni cinselliği üzerinden kavranmakta ve bu sayede dikotomik biçimde hem tabulaştırılması hem de metalaştırılması mümkün olmakta; kadın kimliğini bedene, bedenine erkek zihnindeki algısına ve arzuya indirgemektedir.

Kadınları aile kadını, ana, fahişe, bakire, azize olarak sınıflandıran, kadın hayatlarını, kimliklerini, bedenlerini ve dili tartışmasız ve koşulsuz kendi iktidar alanı sayan erkek egemen sistemdir (Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar, 2008). Ataerkil toplumun kadına uyguladığı fiziksel ve duygusal şiddeti içselleştirmesini isteyen toplum yapısının kadınlardan beklentisi kendileri için kurgulanan düzenin dışına çıkmamasıdır. Bu “kurgu” düzenin dışına çıkan kadını içine alıp sürüklemekte, boğmakta, yok etmektedir. Bunu hem eliyle hem diliyle işaret ederek yapmaktadır. Devletin eril yüzü olan TDK, sözcüklerin pratikteki kökenlerine ilişkin yaptığı işaretlemeler ve yönlendirmelerle kadına karakteristik davranış desenleri oluşturmakta ve böylece gizli ve gizil biçimde kadını önce estetik olarak akabinde ise bu estetik yönlendirmenin üzerine inşa edilmiş ahlaki ve enformel yönlerden damgalamakta, sınırlandırmaktadır. Kadın erkeğin zihin atlasında kısıp kalmaktadır. Bu anlamda örneğin kötü yola düşmek TDK’da sadece tek bir tanıma ve tek bir kimliğe uygun görülmüştür. Tanım “kötü kadın olmak” şeklindedir. Erkek egemen ideolojinin pençesindeki kadın tekrar tekrar devletin hoyrat eliyle işaretlenmiştir.

Davranışları bastırılan, hareketleri sınırlandırılan kadınlar sadece hislerinin yansıdığı bir arzu sahnesi olmaya, er meydanlarının cümbüşü kalmaya mahkûm edilmektedir. Kocandır sever de döver de, kızını dövmeyen dizini döver” gibi kültürel pratikler ve “terbiye” etme yöntemleri ile kadın kimliği edilgen, yetersiz, yeteneksiz, fettan, kırılğan, utangaç, korkak, denetime muhtaç gibi bir takım tanımlamalarla doldurulmaktadır.

Baskının çok çeşitli biçimlerine maruz kalan kadın eril bakışa sunulan bir obje olarak erkek bakış açısına hapsedilmektedir. Örnek olarak boyalı kelimesi “yüzünü çok boyamış olan, makyajlı (kadın)” şeklinde tanımlanmıştır. Boyanmayı yalnızca fahişelere serbest bırakarak cinsiyet ayrımcı tutum gösteren sözde dini bütün kesim, toplumun ortak değerlerinden olan din vasıtasıyla, boyanan

kadının toplum gözündeki ahlaki algılanışlarını etkilemişlerdir (Gündüz, 2016). Oysa basit bir irdelemeyle dahi makyaj yapan, giyimine özen gösteren kadının erkeklerin dikkatini çekebileceği, onları cezbedebileceği dolayısıyla “sahipli” ya da değil erkekler arasında bir çatışmayı tetikleyebileceği, özgüven sorunlarına yol açabileceği görülmektedir. Bu nedenle eril zihin kendi selameti için kadını baskılamakta, yasaklamakta, damgalamaktadır. Elbette bu tutum 1920’lerden sonra sinemanın gelişmesi ile birlikte kadın oyuncuların makyaj yapmasıyla normalleşmeye başlamış olsa da kadının “boyalanması” cinsel bir obje olarak görülmesini engellememiştir. Bireysel olarak seçilen makyaj yapma yine ataerkil toplum tarafından belirli standartlar çerçevesine indirgenmeye çalışılmıştır. Kadını kendi bedeni üzerinden olumlamaya yiten bu erkek bakış açısı kadını erkek bedeninin hizmetine koşullu bir duruma indirgeyerek kadınları “taze” olarak nitelendirmiştir. Taze “genç kadın” şeklinde TDK da tanımlanmıştır. Kadına psikolojik şiddet içeren bu tanım içeriğinde kadının genç olduğu dönemde iyi, yaş aldığı dönemde ise kötü olduğunu içselleştirmesini istemektedir. Güçlü ve egemen konumdaki erkek kadının güzelliği üzerinde hak sahibi olduğunu düşünür ve hakkına/payında düşeni almaya çalışır/almak ister. Bir diğer ifadeyle “güzellik bireye değil kamuya ait” bir şey olarak görülmektedir ve güzellik ait olduğu özneyi nesneleştirmektedir (Sezer, 2011: 125-128). Yaşlandığında kendini yetersiz, kötü, niteliksiz hissedilen kadın yine ezilmiş bir nesne olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kadını “şey”leştiren bu tanımların korkunç yüzü TDK tarafından ısrarla reddedilmektedir. Kadınların vücudu ile ne “yapılacağına” dair tüm sorular “namus” üzerinden cevaplandırılmaktadır. Bu bağlamda namus kavramı aslında ataerkil toplumun temelindeki ilk sözleşmedir. Erkekler arasında yaşanan üreme ve kadın odaklı kırımın önüne geçilerek bir düzen ihdas edilebilmesi için varılan anlaşmanın zamanla kavramsallaşmış halini imler. Nitekim TDK namus kelimesini “bir toplum içinde ahlak kurallarına ve toplumsal değerlere bağlılık, iffet” şeklinde tanımlayarak ahlak ile yani toplumsal davranış vasatı ile ilişkilendirmektedir. Tanım içerisinde geçen “ahlak kuralları”, “toplumsal değerler” gibi açıklamalara yine TDK pratiği olarak "Fakat durup dururken, kendi yağıyla kavruken bir genç kız namusuna bu kadar namussuzca iftira olur mu?" şeklindeki bir cümle eşlik etmektedir. Bu noktada kendi yağıyla kavrulmak toplumsal vasatın anlayışında bir genç kızın yani doğurganlığın, güzelliğin, yaşamın eril kaygılarla boyunduruk altına alınmasıdır. TDK’nın bu noktada yaptığı geleneksel dünyanın düşünce yapısını hiçbir rasyonel gerekçe ileri sürmeden modern uzama dayatmaya çalışmaktadır. Bu bakımdan TDK kuruluşundaki misyonun ve vizyonun dışına savrulmuş toplumsal yaşamın nispeten daha ilkel bir biçimini öğütleyen vaiz rolüne bürünmektedir.

Kendi içinde devamlılık içeren gündelik hayatın bir aracı ve yansıması olan dil ve söylemlerin öznesi olan erkek egemen düzenin dönüştürülmesi gerekmektedir. TDK ısrarla “gelenek” kavramının ardına sığınmayı tercih ediyor ve muhafazakâr bir anlayış tüm toplumsal yapıya dikte ediyor olsa da gelenek şimdiki zamanın içinde akıp gitmektedir. TDK’nın yaklaşımı bu nedenle tamamen ideolojiktir. Bu, TDK’nın amacının ve vizyonunun dışına çıkarak savrulduğunun en açık göstergesidir. Ne bireyler ne de toplumlar kendilerini tekrar etmezler. Tarihin tekerrürden ibaret olduğu iddiası sözlü kültür ve deneyimin sınırları ile kısıtlanmış geleneksel dünyanın mottosudur. Bu dünyanın kökleri çürümüş sabitlerini modern dünyanın dinamiklerini bastırmak için kullanmaya çalışmak TDK’yı çözüm üreten bir kurum olmaktan çıkartıp sorun üreten bir kurum haline getirmektedir. Cinsiyetçi söylem, bir eşitsizlik söylemidir; erkeğin toplumsal iktidarını kuracak ve pekiştirecek tarzda tanımlanmasını sağlayan, erkeği kadından her konuda üstün ve ayrıcalıklı bir konuma yerleştiren bir işlev görmektedir (Dursun, 2010). TDK toplumsal hayatın ve dilin dinamik yapısına, canlılığına uygun biçimde dildeki cinsiyetçi kelimeleri yeniden değerlendirmeli ve Cumhuriyetin çağdaş, eşitlikçi toplum ideali doğrultusunda hareket etmelidir.

6. SONUÇ

Toplum ile dil arasında dönüştürücü bir ilişki mevcuttur. Bu ilişki toplumu ve dili farklı noktalarda beslerken aynı zamanda gelişmesine de yardımcı olur. Dil, gerçekliği düzenleyerek zihinde başka gerçekliğin, felsefede gerçekliğin yorumsanmasıyla oluşan hakikatin oluşumuna katkıda bulunur. O halde dil, düzenleme aracı olarak kontrol edebilir. Dili kontrol etmek demek düşünceleri de kontrol etmek demek olacaktır. Bu çerçevede dil gerçekliği düzenleyip belirlerken tek tek bireylerin ve tabii toplumun düşüncelerini de kontrol altına almaktadır. Dolayısıyla dil, toplumsal yaşamı biçimlendirme gücünü haiz, ideolojikleşmeye son derece müsait bir araç durumundadır.

Aynı toprak parçası üzerinde yaşamın sürdürülebilmesi ve temel ihtiyaçların karşılanması için uzlaşım içinde olan insanların oluşturduğu toplumun neredeyse tüm toplumsal alanlarda varlığını hissettiren dil, bireyler arası etkileşimlerin temel maddesi ve aracı olarak toplumun bütünü temsil etmeye yeteneğine sahiptir. Tüm toplumsal hareketler dilin gücünden faydalanarak yer edinirler. Bu anlamda dil, toplumların farklılaşmalarında ve ayrışmalarında önemli ve ciddi bir noktada durmaktadır. Bu bağlamda dil, toplumlar ve hatta topluluklar arası kategorizasyonlar oluşturmak, bu kategorizasyonları rasyonelleştirmek ve kurumsallaştırmak hatta bu çerçevede bir ideolojik kurgu yaratarak insanların düşünme ve yaşama biçimlerini yönlendirmek için kullanılabilir.

Toplum içerisinde aynı dilin konuşulmasına rağmen kadın ve erkeklerin dilleri arasında büyük farklılıklar vardır. Bu farklılık gerek biyolojik gerekse de ruhsal farklılıkların dünyayı kavrayış ve açıklayışta doğurduğu bir sonuçtur. Özellikle tarım devrimi sonrası yerleşik hayata geçişle birlikte söz konusu farklılığın oluşumu ataerkil düzene dayalı ve ondan beslenir bir biçim almıştır. Bu bağlamda ataerki ve dil birbirine sıkı sıkıya bağlı iki olgudur. Ataerkil düzende erkek ev dışı alanda yer almakta ve ev dışındaki dünyayı kendi biyolojik, ruhsal ve ekonomik gereksinimleri çerçevesinde okuyup biçimlendirmektedir. Elbette dil de bu eril biçimlendirmeden nasibini almaktadır. Ev içi alanla sınırlandırılan kadın, tüm bir dış dünya okumasına sinmesi sonucu ya erkekleşerek var olabilmekte ya da eril olana “uygun” biçimde var olabilmektedir. Dil bu noktada söz konusu rolün belirlenmesi, benimsenmesi ve kanıksanmasında en temel etken olarak işlev görmektedir; kadının kendi özgün ve özgür varoluşsallığını baskılayarak, sınırlandırarak ve budayarak ona içini ancak erkeğin dolayımında doldurabileceği bir form dayatmaktadır.

Dilin varoluşun niteliksel boyutunu belirleyen ve düzenleyen yağısı onun toplumsal yaşam içerisinde gerek gelenek, din ve ahlak gibi toplumsal kurumlar gerekse de aile, okul, ordu, bürokrasi gibi kurum ve kuruluşlar eliyle kontrol altına alınmasını zorunlu kılmaktadır. Dilin önemi, toplumsal işlevi ve dilin muhafazası temelinde varlık gösteren TDK, bu nedenle, ideolojik boyutları da olan, önemli bir yönlendirme ve kontrol aracı olarak belirlenmiştir. TDK'nın bazı kelimeleri tanımlayarak “kimliklendirdiği” tespit edilmiştir. Bu kimliklendirmede kelimelerin araç olarak kullanılması, geçersiz ve/veya çağ dışı kavramlar ve tasniflerle yapılacak mücadeleyi engellemekte üstünü kapatmakta ve bugün yaşanan şiddetin adını koymamızı engellemektedir. Kadının toplumsal yaşama kendi özgün ve özgür kimliğiyle katılarak onu zenginleştirilmesi böylece toplumsal düzlemdeki en yapısal araçlardan biri olan dil marifetiyle sınırlandırılmakta, baskılanmaktadır. Bu bağlamda eril dil politikasının pratiğini ve stratejisini besleyen TDK'nın Sözlüğünde yer verdiği kelimelerin ideolojik bağlamları ve bazı kelimelerin kullanımı yönünde alınmış TDK aleyhine mahkeme kararları da düşünüldüğünde, TDK'nın ataerkil bir bakış açısını sistematik bir biçimde ve ısrarla devam ettirdiği; bunu ideolojik bir çerçeve olarak benimsediği görülmektedir. Çalışmamız işte bu doğrultuda TDK'nın toplumsal cinsiyet ve sakıncalı eril sözcüklere ilişkin politika, eylem ve söylemlerinin tamamen eril zihniyetin ürettiği bir siyasetin etek ucunda biçimlendiğini; TDK'nın toplum yararı ilkesine kendi ideolojik gündemi ve niyetleri dolayısıyla sistemli, planlı ve ısrarlı biçimde karşı durduğunu göstermiştir.

KAYNAKÇA

18. İdare Mahkemesi, 2017/3595 (18. İdare Mahkemesi 2017).
- 6.İdare Mahkemesi, 2015/1540 (6.İdare Mahkemesi 2017).
- Bal, U., Çakmak, S., & Uğuz, Ş. (2013). Anksiyete Bozukluklarında Cinsiyete Göre Semptom Farklılıkları. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, 441-459.
- Beauvoir, S. d. (1971). *Kadın: Genç Kızlık Çağı*. (B. Onaran, Çev.) İstanbul: Payel.
- Boratav, H. B., Fişek, G. O., & Ziya, H. E. (2017). *Erkekliğin Türkiye Halleri*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Bozok, M. (2018). Türkiye’de Ataerkillik, Kapitalizm ve Erkeklik İlişkilerinde Biçimlenen Babalık. *Fe Dergi*, 31-42.
- Cıbroğlu, Y. (1996). *Kadının Yazısız Tarihi*. İstanbul: Payel.
- Demir, Z. (2014). *Modern ve Postmodern Feminizm*. İstanbul: Sentez.
- Durkhem, E. (1986). *Meslek Ahlakı*. (M. Karasan, Çev.) İstanbul: M.E.B Yayınları.
- Dursun, Ç. (2010). Kadına Yönelik Şiddet Karşısında Haber Etiği. *Fe*, 19-32.
- Erden, Ö. O. (2008). Akıl/Beden Dikotomisinden Modern Eril Politik Uğrağa: Beden’in İnşasından Cinsiyetçi Politika Üzerine Bir Not. *Toplum ve Demokrasi*, 129-138.
- Ergün, M. (2015). *Eğitim ve Toplum, Eğitim Sosyolojisine Giriş*. Ankara: Pegem.
- Fichter, J. (2019). *Sosyoloji Nedir?* (N. Çelebi, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Freud, S. (2006). *Cinsellik Üzerine: Üç Deneme Bekâret Tabusu/ Kadın Cinselliği/ Fetişizm ve Diğer Konular* (3 b.). İstanbul: Öteki Yayınevi.
- Gökçe, B. (1996). *Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumları*. Ankara: Savaş Yayınları.
- Gündüz, A. (2016). Boyanmanın Toplumsal İşlevi. *Sanat ve Tasarım*, 165.
- İplikçi, A. (2017). Johann Gottfried Herder'de Milliyetçilik Düşüncesi. *Injosos Al-Farabi Internatioanl Journal On Social Sciences*, 126-135.
- Kurtkan, A. (1976). *Sosyoloji*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Kutlu, A. (2002). *Zehir Zıkkım Hikayeler*. Ankara: Bilgi Yayınevleri.
- Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar*. (2008). İstanbul: BGST.
- Millett, K. (1969). *Cinsel Politika*. (S. Selvi, Çev.) İstanbul: Payel Yayınevi.
- Nietzsche, F. (2002). *Ahlakın Soykütüğü Üstüne*. (A. İnam, Çev.) İstanbul: Say Yayınları.
- Özkalp, E. (1995). *Sosyolojiye Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Page, C. H., & MacIver, R. M. (1996). *Cemiyet*. (A. Kurtkan, Çev.) İstanbul: MEB.
- Sezer, M. Ö. (2011). *Masallar ve Toplumsal Cinsiyet*. İstanbul: Evrensel Basım .
- Sivil Toplum Geliştirm Merkezi*. (2018, Mayıs 15). STGM: <http://stgm.org.tr/tr> adresinden alındı
- Thomas, L. (1999). *Jean Stillwell Peccei.Language , Society And Power*. New York: Routledge.
- Timur, S. (1972). *Türkiye'de Aile Yapısı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Tong, R. P. (2006). *Feminist Düşünce*. (Z. Cirhinlioğlu, Çev.) İstanbul: Gündoğan Yayınları.
- Türk Dil Kurumu*. (2020). <http://tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/tarihce-2/> adresinden alındı
- Türk Dil Kurumu Başkanlığı. (2017). *TDK Faaliyet Raporu*.

Türkkahraman, M. (2009). Teorik ve Fonksiyonel Açından Toplumsal Kurumlar ve Kurumlararası İlişkiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14, 25-46.

Vikipedi. (2020, 10 18). <https://tr.wikipedia.org> adresinden alındı

Yılmaz, B. S. (2015, Haziran). Feminist Eleştiri Kuramının Mary Cassatt'nın Yapıtlarına Uygulanması. *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8(8), 75-91.

Zijderveld, A. (1985). *Soyut Toplum*. (C. Cerit, Çev.) İstanbul.